

natuurlijke voorwerpen op 't doek te plakken, teneinde daarmee nog verrassender resultaten te bereiken....

Is elke nieuwe waarheid niet als een vurige flambouw, waarvan de omstanders veelal meer rook dan licht zien? Inderdaad: het behoeft ons niet te verwonderen, dat Picasso om beurten voor genie en charlatan, voor mysticus en mystificateur, voor een baanbreker en een diabolisch begaafd illusionist werd uitgemaakt. — Men houde mij mijn conservatisme ten goede, maar ook ik voel g e e n n o o d z a a k voor deze en soortgelijke grapjes. (Nog onlangs werd een Don Quichot, van kachelpijpen vervaardigd, in Parijs ten toon gesteld.) Men moge dit willen goed praten, door te zeggen dat Picasso's uitvinderslust geprikkeld werd om met minderwaardige en triviale middelen een plastischen indruk te verwekken, ik kan alleen daarop antwoorden dat een d e r g e l i j k e „uitvinderslust" al heel weinig tenslotte met kunst heeft uit te staan.... men moge dan zulk eene prestatie uit wetenschappelijk-technisch of algemeen-menschelijk oogpunt al dan niet aanvaarden en loven! Uit schilderkunstig oogpunt is deze vervanging van de verf door reclame-kolommen en behangselpapier alleen te verklaren en te verontschuldigen als reactie tegen het misbruik van de verf door vele modernen, uit haat dus tegen het „verlekkerd zijn" op de smijdigheid der vette materie van bijv. een Dunoyer de Segonzac. Men kan Picasso dan ook geen grooter belediging aandoen dan hem „schilder" te noemen.

Hoogst prijzenswaard is het daarentegen, dat Picasso nooit tot een decoratieve vervlakking vervalt: ondanks alle excessen van het intellect blijft hij levend, bewogen, zelfs geniaal. Zijne cubistische werken laten zich onmiddellijk onderscheiden van die van Braque, Marcoussis, Herbin, Lurçat enzovoorts, door een eigen accent: zekere spontaneïteit, zekere vurigheid, zekere vibreering, waaraan soms de suggestie van het tragische niet vreemd is.

Dan nadert echter een kentering: zijn ontwerpen voor het Russische ballet leiden hem weer terug tot concreter terrein, en in teekeningen van Pierrots komt nu een Ingres-achtig element opdoemen, doch scherper, markanter, intenser dan bij Ingres het geval is. In 1922 voltrekt zich de overgang van het cubisme tot het academisme, „het tijdperk der z.g. Elefantiasis".

Het meest opmerkelijke van deze neo-classieke werken is de overeenkomst met vroeg academische werken en werken uit het tijdperk der „Epoque Rose" — hoe treffend is de overeenkomst, maar hoe treffend ook is het verschil! Want hoeveel ging niet verloren aan het zielsinnige, maar hoeveel werd niet gewonnen aan heldere gedecideerdheid, hoeveel positiever en bewuster zijn de latere werken; hoe voelen wij niet dat Picasso, machtig, zelfverzekerd nu, schept van uit een innerlijken